

۱- مشکل فنی و اهداف جبران سازهای هوشمند

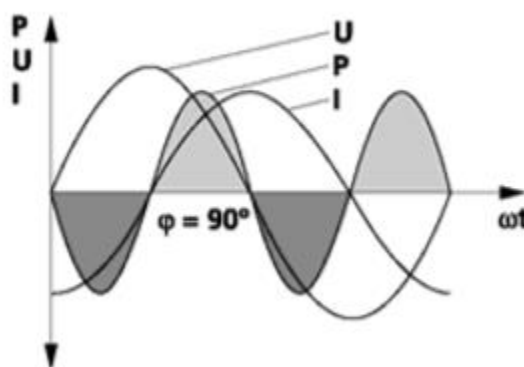
شرکت توزیع برق مشترکین پر مصرف، خصوصاً صنعتی رومجاب به استفاده از خازن جهت کاهش بار راکتیو می نماید. بیشتر اوقات بار خالص اهمی وجود ندارد بلکه قسمت سلفی نیز به آن اضافه میگردد. تمامی مصرف کننده گانی که به میدان مغناطیسی احتیاج دارند مثل موتور آسنکرون، راکتور، ترانسفورماتور و مبدل ها و یکسوسازها برای کموتاسیون محتاج به توان راکتیو هستند. طبق قوانین و مقررات اداره برق اگر COS Q کنتورها و تابلو های برق کارخانجات و مراکز زیر $0/9$ باشد اداره برق در فیش های برق مبلغی را بعنوان ضریب و زیان بدی مصرف توان راکتیو برای مشترک لحاظ میکند که این مبلغ میتواند در مواردی قابل توجه نیز باشد. به همین دلیل اکثر مراکز و کارخانجات بزرگ در پی نصب جبران ساز می باشند تا این عدد به زیر $0/9$ نرسد. از طرفی استفاده از درایوها (اینورترها) در صنعت امری اجتناب ناپذیر است که این امر موجب افزایش هارمونیک شبکه و در نتیجه آسیب دیدگی و کاهش عمر مفید خازنهای معمولی پیشین رو خواهد داشت. بدلیل وجود نواقصات و همچنین مشکلات فنی متعدد در دستگا ههای موجود بر آن شدیم تا دستگاهی طراحی و ساخته شود که بتواند علاوه بر بهینه سازی مصرف برق و جبران سازی بار راکتیو شبکه تلفات اکتیو شبکه رو کاهش می دهد. (به اینصورت که موتورها در زمان استارت اولیه جریانی در حدود ۴ تا ۵ برابر جریان نامی خود جریان می کشند و هر رگولاتوری در حدود ۲۰ ثانیه طول میکشد تا شناسایی کرده تا خازن مورد نیاز رو وارد مدار نماید که ما این زمان رو به ۵ ثانیه رساندیم که علاوه بر جبران سازی توان راکتیو تلفات اکتیو رو کاهش دهیم)، کیفیت بسیار بالاتر، عمر طولانی، هزینه نگهداری کمتر، قابلیت نصب آزاد و حداقل تلفات مصرف انرژی و همسو با درایوها و .... را داشته باشد

توان راکتیو:

در موتورها و ترانسفورماتورهای بی بار، اگر تلفات کابلها، آهن، و اصطکاک نادیده گرفته شود، آنچه باقی می ماند تنها توان راکتیو سلفی است.

در صورتی که منحنی های ولتاژ و جریان 90° اختلاف فاز داشته باشند نیمی از منحنی توان در ناحیه مثبت و نیمی دیگر آن در ناحیه منفی قرار می گیرد. در این حالت توان اکتیو صفر است چون ناحیه مثبت و ناحیه منفی برابر هستند. توان راکتیو که برای به وجود آوردن میدان مغناطیسی بین ژنراتور و مصرف کننده در حال نوسان است، از رابطه زیر بدست می آید:

$$Q = U \cdot I \cdot \sin \varphi$$

توان ظاهری:

توان ظاهری یک شبکه مشخص کننده میزان بارپذیری آن شبکه است.

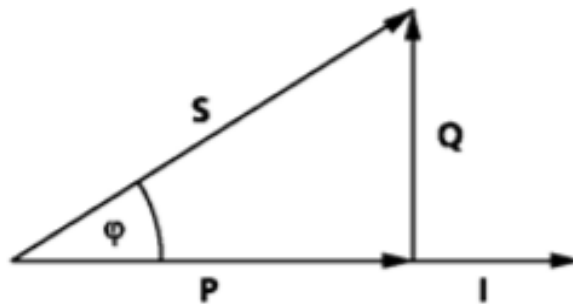
ژنراتورها، ترانسفورماتورها، کلیدها، فیوزها و مقاطع سیم ها و کابل های بایستی برای توان ظاهری شبکه انتخاب شوند.

توان ظاهری حاصل ضرب مقدار ولتاژ و جریان بدون در نظر گرفتن اختلاف فاز آنها است.

توان ظاهری از جمع هندسی توان موثر و توان راکتیو بدست می آید.

$$S = U \cdot I$$

$$S = \sqrt{P^2 + Q^2}$$

ضریب توان:

از کسینوس زاویه اختلاف فاز جریان و ولتاژ میتوان اجزای ظاهری و موثر توانها، ولتاژها، و جریان هارا محاسبه نمود، در عمل ضریب توان به این صورت محاسبه میشود.

$$\cos \varphi = \frac{P}{S}$$

در دستگاههای الکتریکی اصولاً ضریب توان برای بار کامل نوشته میشود. چون شبکه برای توان خاصی طراحی میشود. از این رو سعی می شود که مقدار توان ظاهری حتی الامکان پایین نگه داشته شود. در صورتی که جبران سازهای مناسب به صورت موازی در کنار مصرف کننده نصب شوند، بخشی از توان راکتیو بین خازن و مصرف کننده نوسان کرده، و باقیمانده از شبکه کشیده می شود که میزان بار گذاری راکتیو شبکه رو کاهش می دهد. در صورتی که به وسیله جبران سازی، ضریب توان به یک برسد در شبکه تنها جریان موثر وجود خواهد داشت.

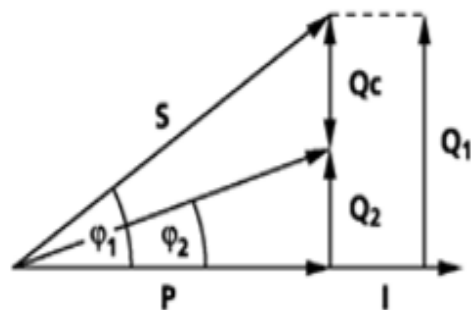
QC توان راکتیوی که از خازن گرفته میشود، از اختلاف توان اکتیو Q1 قبل از جبران سازی و بعد از

$$Q_c = Q_1 - Q_2$$

جبران سازی Q2 به دست می آید. لذا

$$Q_c = P \cdot (\tan \varphi_1 - \tan \varphi_2)$$

[VAr] [W]

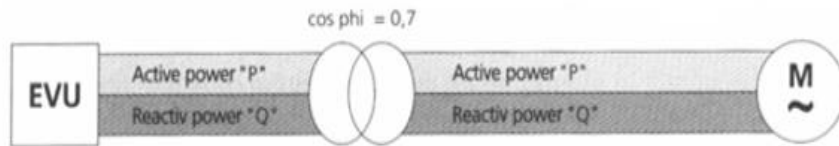
اهداف جبران سازی

اصلاح ضریب توان:

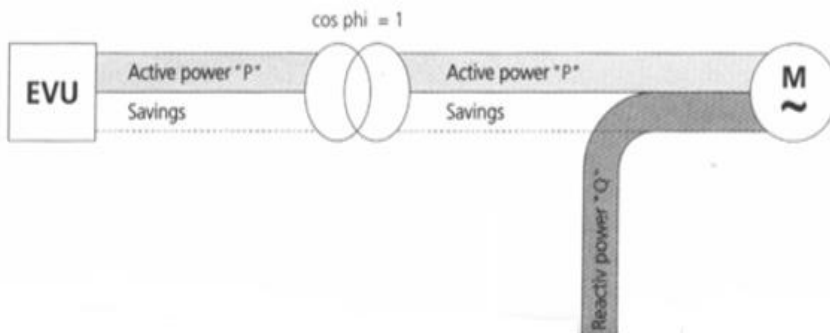
توان راکتیوی که بین ژنراتور و مصرف کننده در حال نوسان است در شبکه به گرما مبدل میشود. مولدها، ترانسفورماتورها، کابلها و سیم کشی ها و کلیدها نیز بر اثر اضافه بار قرار گرفته که تلفات و افت ولتاژ را به همراه دارند. در صورت زیاد بودن مقدار توان اکتیو مصرفی ممکن است کابلها و سیم ها، توان انتقال جریان برق رو نداشته باشند و لازم باشد که کابلها و سیم های دارای سطح مقطع بزرگتری استفاده گردد.

از نظر وزارت نیرو و کوچک بودن ضریب توان، هزینه های تولید، انتقال و توزیع مخارج سرمایه گذاری و نگهداری تجهیزات در شبکه تولید برق را افزایش می دهد. این مخارج به هزینه قبض برق مصرف کننده ها اضافه می شود.

اصلاح ضریب توان بر این اصل استوار است که توان راکتیو مورد نیاز به جای اینکه از منابع برق تامین شود در محل نزدیک بار مصرفی جبران سازی شود. در این حالت جریان تغذیه کمترین مقدار رو داشته و قادر است توان واقعی رو با ولتاژ ثابت تغذیه کند و در تنظیم ولتاژ و تثبیت آن جبران ساز ها نقش مهم و اساسی رو ایفا می کنند.

جریان اکتیو و راکتیو در شبکه بدون تجهیزات جبران سازی

مزایای جبران سازی (خازن گذاری):

۱. ژنراتورها

۲. ترانسفورماتورها

۳. سیم ها و کابل ها

۴. کلیدها

کاهش تلفات و افت ولتاژ: در نتیجه مخارج کم انرژی

جبران سازی انفرادی:

در ساده ترین فرم، یک خازن با مقدار مناسب، و موازی با هر مصرف کننده سلفی نصب میشود. بدین وسیله به صورت چشمگیری از بار سیم ها و کابل ها کم میشود. باید دقت کرد که خازن فقط در محدوده زمانی فعالیت دستگاه ها مورد استفاده واقع شود. در ضمن نصب خازن برای جبران سازی انفرادی دستگاه ها ساده نیست. (از قبیل مسائلی چون مکان و یا مخارج مونتاژ و نصب آن)

کاربرد

۱. جهت جبران سازی توان راکتیو بی باری ترانسفورماتور

۲. برای موتورهای دائم کار

۳. برای موتور های کم بار یا با کابل طولانی

مزایا

۱. شبکه داخلی کاملا از جریان راکتیو پاک میشود.

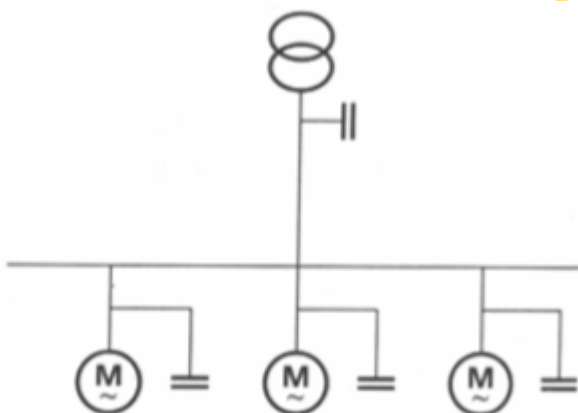
۲. مخارج کمتر بر حسب کیلوواتر

معایب

۱. جبران سازی در تمام کارخانه پخش شده

۲. نصب پیچیده و هزینه بر

۳. بطور کلی به خازن بیشتری نیاز هست چون توجهی به ضریب همزمانی نمیشود.

جبران سازی گروهی:

دستگاه هایی که بصورت گروهی نصب شده اند، بصورت جمعی جبران سازی میشوند. و بجای خازنهای مختلف کوچک یک خازن مناسب بزرگ نصب میشود.

کاربرد

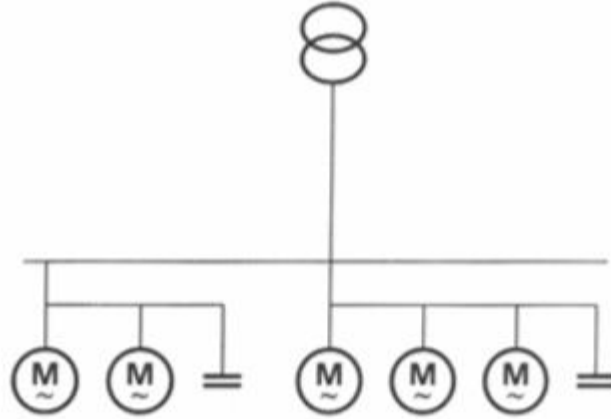
برای مصارف سنگین سلفی در صورتی که باهم به کار گرفته شوند.

مزایا

شبیه جبران سازی های انفرادی ولی اقتصادی تر

معایب

فقط برای مصرف کنندگان گروهی که باهم کار میکنند قابل استفاده است.

جبران سازی مرکزی:

کل جبران سازی به صورت متمرکز مثلاً در ورودی فشار ضعیف نصب میشود. بدین طریق تمام توان راکتیو مورد نیاز پوشش داده میشود. کل توان خازن به پله های متعدد تقسیم شده و به وسیله یک رگولاتور توان راکتیو از طریق کنتاکتورها، بسته به وضعیت بار به مدار وارد یا خارج میشود

کاربرد

در صورتی که مقاطع سیم ها کابل های داخل کارخانه ایجاد مشکل نکنند قابل استفاده است

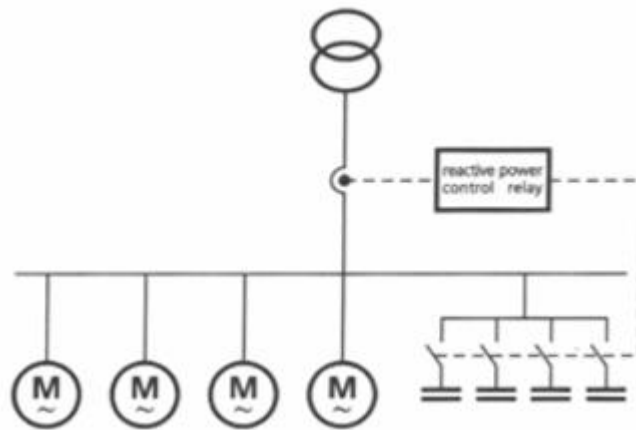
مزایا

۱. کل سیستم مقابل دیده میشود

معایب

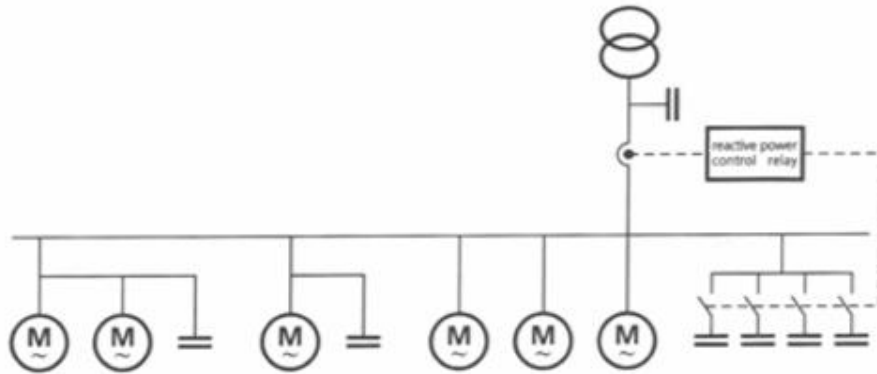
۱. بار داخلی شبکه کم نمیشود

۲. باید سطح مقطع کابل ها و سیم ها جواب گوی سطح بار باشند (مقادیر بالا)

جبران سازی مخروط:

به دلایل اقتصادی اغلب مقرون به صرفه است. که اغلب از هر سه روش بالا برای جبران سازی در مصرف کننده گان بزرگ سلفی استفاده شود.

۳- ارائه راه حل برای مشکلات فنی موجود همراه با شرح دقیق و کافی و یکپارچه جبران سازها هوشمند (بانک خازنی یک پارچه)

پکیج جبران سازهای هوشمند صنعتی-مدل ستاره

Optimal package and intelligent industrial compensatin-star model

با توجه به اشکالات مطرح شده به این نتیجه رسیدیم که جبران ساز بصورت یک پکیج کامل طراحی شود تا قابلیت نصب در هر مکانی از شبکه قدرت روداشته باشد. و با توجه به اینکه این پکیج طوری طراحی شده تا قابلیت نصب محلی رو داشته باشد. لذا باید این دستگاه دارای نمونه بردار و یک مرکز فرمان دهنده داشته باشد. و برای این کار از یک برد avr با یک cpu قابل برنامه ریزی و یک نمونه بردار جریان در داخل خود پکیج استفاده شده است. به این صورت که نمونه بردار (ct) از جریان نمونه برداری کرده و داده ها رو از طریق ماژول جریان به برد avr منتقل کرده و با توجه به برنامه نویسی دقیق شبکه قدرت محل خازنهای مورد نیاز را باپله های کوچکتر پله، پله وارد مدار کرده و توان راکتیو مورد نیاز را با ظرفیت توان کمتر جبران سازی میکند. لذا موقعی که وارد مدار میشوند از تشدید و رزونانس جریان هجومی تا ۸۵٪ جلوگیری می کند.

پاره ای از بار های الکتریکی در برابر جریان برق AC امپدانس غیر خطی ارائه میدهند که یکی از مشکلات کیفیت برق در سیستم توزیع میباشد که از طریق کوره های القایی، دستگاه های جوش و...

که همان هارمونیک می باشند و عملکرد مداوم خازنها با جریان اضافی ناشی از هارمونیک ها منجر به افزایش تنش ولتاژ و حرارت در آنها می شود و عمر مفید خازنها رو کاهش می دهد. برای جلوگیری از این هارمونیک ها یک فیلتر موازی با منبع اغتشاش قرار میدهند که این باعث اتصال کوتاه شدن جریانهای هارمونیکی و نرسیدن این جریانها به خازنها میشود. (در سیستم های پیشین) اما در داخل این پکیج جبران ساز هوشمند از خازنهای ستاره استفاده شده به همین خاطر زمانی که در شبکه قدرت هارمونیکی وجود داشته باشد. ($\sin 3x \dots \sin 25x$) و وارد خازن شود این کار از طریق سیم خنثی در جبران سازهای هوشمند ستاره برای جلوگیری از عبور جریانهای مضرب سوم را میگیرد. بدین معنا که هر فاز جبران ساز مدل ستاره با نول تشکیل یک فیلتر رو می دهد. لذا هارمونیک در داخل خازن باقی نمانده و تخلیه میشود. و این باعث طول عمر بیشتر این جبران سازها نسبت به جبران سازهای مثلث میباشد.

- توضیح اشکال، نقشه ها، نمودارها در صورت وجود:

تصویر شماره ۱: جبران ساز مدل مثلثی

تصویر شماره ۲: تداخل فازی در مدل مثلثی

تصویر شماره ۳: مدل ستاره

۴- بیان واضح و دقیق مزایای جبران ساز هوشمند (بانک خازنی یک پارچه)

- ۱- عدم تداخل فازهای خازن های موجود بدلیل شکل ستاره ی آن
- ۲- عدم ایجاد تشدید و رزونانس بدلیل قابلیت ورود و خروج با ظرفیت کم به مدار
- ۳- طول عمر طولانی و تعمیرات آسان و کم هزینه
- ۴- عدم نیاز به کنتاکتور، کلید اتوماتیک و رگلاتور و تابلو اصلی و شینه کشی
- ۵- نصب و راه اندازی آسان بدون ایجاد تغییرات اساسی در مدار اصلی
- ۶- هوشمند بودن دستگاه که در صورت مناسب بودن جریان برق وارد عمل نمی شود
- ۷- عدم نیاز به دستگاه نمونه برداری جانبی
- ۸- قابلیت نصب در هر محلی و هر موقعیتی بدون تاثیر در کیفیت عملکرد (LOCAL)
- ۱۰- قابلیت تعمیر تک تک خازن ها بصورت مجزا از سیستم اصلی

۱۱- نمونه برداری و عکس العمل سریعتر نسبت به نمونه های مشابه بازار

۱۲- شبکه داخلی کاملاً از جریان راکتیو پاک میشود.

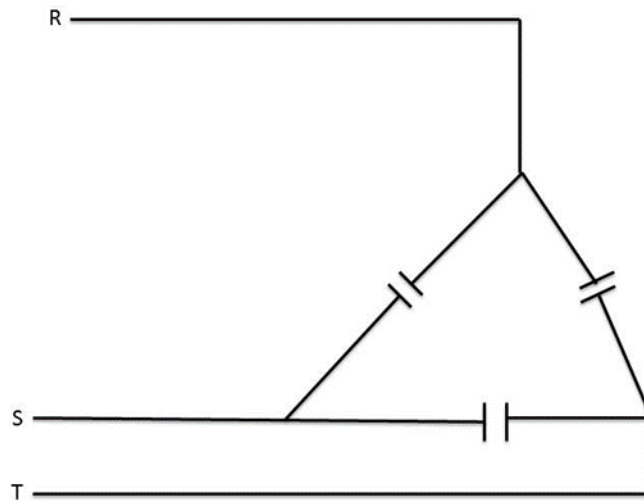
۱۳- مخارج کمتر بر حسب کیلووار.

۱۴- کل سیستم مقابل دیده میشود.

۱۵- در صورت وجود هارمونیک در شبکه، دارای مخارج مناسبتری است چون خازنها راحتتر به سلف مجهز میشوند.

تصویر شماره یک

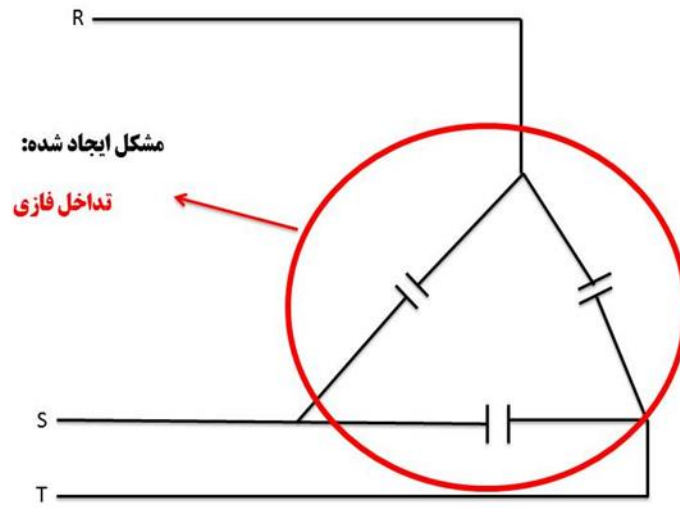
شبه ی مثلثی

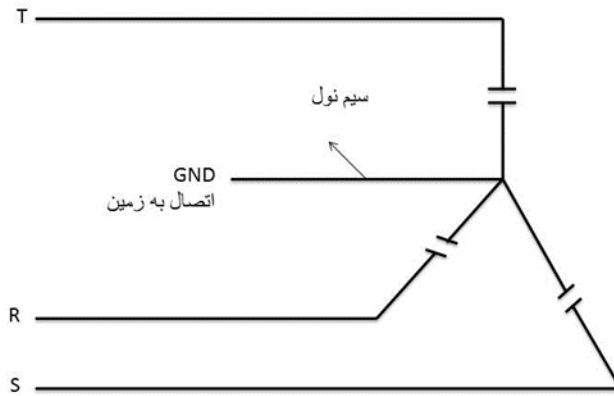
تصویر شماره دو

azar

شبهه ی مثلثی

سیستم ستاره ای

۲۷۰